

דברי הסבר לדוחות הכספיים 2002

1. קווי ההתפתחות העיקריים

הנכסים העיקריים במאזן של בנק ישראל הם יתרות מטבע חוץ (87 אחוזים מסך המאזן), וההתחייבויות העיקריות הן הפיקדון בגין מכירות של מילווה קצר מועד לציבור והפיקדונות לזמן קצוב של הבנקים, המהווים 61 אחוזים מהמאזן. השינויים העיקריים במאזן הבנק ב-2002 הם: גידול של יתרות מטבע חוץ ב-9.5 אחוזים, במונחי שקלים, תוצאת הפיחות שהיה השנה; הלוואה מיוחדת, בהיקף של כ-2 מיליארדי ש"ח, אשר ניתנה בנובמבר ל"בנק לפיתוח התעשייה", שנקלע לקשיי נזילות; תחלופה בין המק"ם שנמכר לציבור, שגדל ב-8.7 מיליארדי ש"ח, לפיקדונות לזמן קצוב של הבנקים בבנק ישראל, שירדו ב-10.5 מיליארדים; ירידה של פיקדונות הבנקים במטבע חוץ, בעיקר בגלל הקטנה של שיעורי הנזילות המשנית במטבע חוץ.

השינויים העיקריים בהכנסות הבנק ובהוצאותיו ב-2002 נובעים משינויים בשיעורי הריבית בארץ ובעולם ומשינויים במחירים של ניירות ערך ("רווחי הון"). השנה היו לבנק הכנסות בהיקף ניכר מהפרשי שיערים ממומשים על נכסים והתחייבויות הנקובים במטבע חוץ.

לוח 1 הפרשי שיערים בגין התאמת יתרות הנקובות במטבע חוץ לשער היציג, 2002 ו-2001 (מיליוני ש"ח, מחזירים שוטפים)		
2002	2001	
נכסים		
12,258	7,387	יתרות מטבע חוץ
11	12	אשראי לממשלה - קרנות דו-לאומיות
190	42	מוסדות כספיים בין-לאומיים
449	525	נכסים אחרים - עסקות החלף בין השקל החדש לדולר של ארה"ב
התחייבויות		
-1,489	-1,746	פיקדונות הממשלה
-687	-874	פיקדונות התאגידים הבנקאיים במטבע חוץ
-100	-35	מוסדות כספיים בין-לאומיים
-11	-13	פיקדונות של הקרן הדו-לאומית
10,622	5,298	סך הכול
931	73	הפרשי שיערים ממומשים
9,691	5,225	הפרשי שיערים לא ממומשים

במהלך 2002 התגלתה ב"בנק למסחר" מעילה, שבעטייה קרס הבנק. בנק ישראל נתן למפקידים בו ערבות, וההוצאות (נטו) – ב-2002 ובעתיד – בגין קריסתו מוערכות בכ-350 מיליוני ש"ח. הוצאות אלו נזקפו בדוח הרווח וההפסד של 2002.

יתרות מטבע החוץ גדלו בממוצע שנתי, במונחי דולרים, ב-1.6 אחוזים, והסתכמו בסוף השנה ב-23.7 מיליארדי דולרים. הפיחות שהיה ב-2002 הוא הגורם העיקרי לגידול של היתרות במונחי שקלים, ששיעורו 9.5 אחוזים.

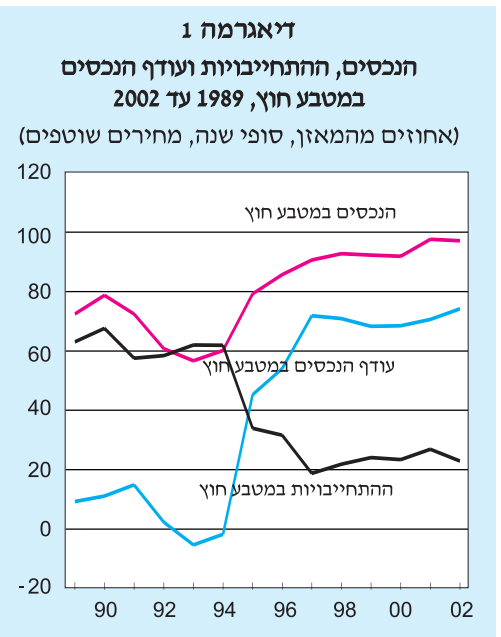
ב-2001 ירדו שיעורי הריבית בעולם, ובעקבותיהם ירדו התקבולים מריבית על השקעתן של יתרות מטבע החוץ. עם זאת הביאה ירידת הריבית לעליית מחיריהן של איגרות החוב ("רווחי הון"), שהייתה גדולה מהירידה בתקבולי הריבית. ב-2002 הוסיפו שיעורי הריבית וירדו, אך קצב ירידתם התמתן, ולפיכך רווחי ההון שנוצרו בשנה זו לא הדביקו את הירידה בתקבולי הריבית.

הכלים העיקריים שבאמצעותם בנק ישראל מנהל בשנים האחרונות את מדיניותו המוניטרית הם מילווה קצר מועד ופיקדונות שקליים לזמן קצוב של הבנקים אצלו. בשנת 2002 נבלמה מגמת הירידה של שיעורי הריבית בארץ, שנמשכה שלוש שנים (לוח 7). בדצמבר 2001 הורדה ריבית בנק ישראל ב-2 נקודות אחוז, ל-3.8 אחוזים. רמת זו נשארה בעינה בחודשים ינואר ופברואר, אך במארס 2002 הוחל בהעלאות מתונות של הריבית, וביוני ויולי היא הועלתה ב-2.5 ו-2 אחוזים נקודות אחוז, בהתאמה. בממוצע שנתי היו שיעוריה בשנים 2001 ו-2002 דומים (6.8 ו-6.9 אחוזים, בהתאמה) – תוצאת ירידה במהלך 2001 ועלייה במהלך 2002). שיעור הריבית הממוצע על הפיקדונות לזמן קצוב והמק"ם

שבידי הציבור היה ב-2002 6.6 אחוזים, לעומת 7.2 אחוזים ב-2001. הסרת המגבלה מעל תקרת המק"ם, שנכנסה לתוקף בתחילת 2002, איפשרה להגדיל את מכירות המק"ם לציבור תוך הקטנה של יתרת הפז"ק. סך כל יתרת הפז"ק והמק"ם קטנה במהלך 2002 בכ-2 אחוזים.

לממשלה פיקדונות שקליים, הנמצאים זה מספר שנים בירת חובה, ופיקדונות במטבע חוץ, הנמצאים בירת זכות גדולה מיתרת החובה של הפיקדונות השקליים. סך פיקדונות הממשלה גדל בשנת 2002 לעומת 2001 ב-3.9 מיליארדי ש"ח. הפיקדון השקלי גדל בכ-2.6 מיליארדי ש"ח (צמצום בירת החובה), ואילו הפיקדון במטבע חוץ היה יציב במונחי דולרים, ובמונחי שקלים הוא גדל בכ-1.4 מיליארדי ש"ח, בגלל הפיחות.

הגידול של פיקדונות הממשלה נבע מספיגה של הממשלה בהיקף של 7.6 מיליארדי ש"ח, וכנגדה תשלומים שלה לחו"ל בסך 2.6 מיליארדי ש"ח (0.5 מיליארד דולרים) ולבנק ישראל בסך 1.2 מיליארדי ש"ח.

1 בנק ישראל עושה שימוש בכלים נוספים, המוצגים אף הם בדוחות הכספיים: הלוואות מוניטריות, עסקות החלף ש"ח-דולר ומכירת אופציות על הדולר. עד אוקטובר 2001 היו נהוגות גם עסקות החלף של איגרות חוב ממשלתיות במק"ם. משקלם של כלים אלו קטן מזה של המילווה קצר המועד והפיקדונות לזמן קצוב.

בסיס הכסף (מזומנים ופיקדונות עו"ש של הבנקים בבנק ישראל) עלה ב-2002 ב-1.4 מיליארדי ש"ח, לאחר גידול של 4.4 מיליארדים ב-2001 (לוחות 3 ו-5). ברביע הראשון של השנה ספגה הממשלה באמצעות גיוס הון מקומי, אולם בהמשך השנה, ובעיקר בסופה, היא הזרימה בהיקף ניכר. בסיכום שנתי היא ספגה, כאמור, כ-7.6 מיליארדי ש"ח. מנגד, הזרים בנק ישראל במהלך 2002 9.3 מיליארדי ש"ח. ההלוואה ל"בנק לפיתוח התעשייה" הזרימה כ-2 מיליארדי ש"ח; הזרמת בנק ישראל הנובעת מהפעלת המדיניות המוניטרית התבטאה בעיקר בהקטנה של מיצרף המק"ם והפז"ק ב-1.9 מיליארדי ש"ח ושל תשלומי הריבית לבנקים על פיקדונות אלו ב-4.6 מיליארדי ש"ח; בשנת 2002 - כמו בכל השנים מאז 1998 - לא קנה בנק ישראל מהציבור מטבע חוץ ולא מכר לו מטבע חוץ.

הסכום של שטרי הכסף והמעוות עלה במהלך שנת 2002 ב-1.1 מיליארדי ש"ח, ובמחירים קבועים הוא לא השתנה. ב-2001 הייתה עלייה מהירה, 2.2 מיליארדי ש"ח, שיוחסה בחלקה למלחמת הטרור של הפלשתינאים, שהביאה להגברת השימוש במזומנים. היציבות היחסית במלאי המזומנים נבעה, כנראה, מסיום תהליך ההתאמה למצב הביטחוני, מההאצה בעליית המחירים ומעליית הריבית הריאלית.

* * *

בשנת 2002 היו לבנק ישראל רווחים נקיים של 1.7 מיליארדי ש"ח, לעומת רווחים של 0.9 מיליארד ב-2001. גידול הרווחים נבע בעיקר מהפרשי שערים שמומשו ומהשפעות ישירות ועקיפות של השינויים בשיעורי הריבית, שבמהלך השנה עלו בארץ וירדו בעולם.

השקל פוחדת ב-2002 ביחס לסל המטבעות ב-13 אחוזים, לעומת פיחות של 7 אחוזים ב-2001. (האירו התחזק ב-2002 בשוקי העולם, ושיעור הפיחות של השקל לעומתו היה כ-27 אחוזים; לעומת הדולר פוחדת השקל ב-7 אחוזים). כיוון שלבנק עודף נכסים על התחייבויות במטבע חוץ (97 אחוזים מנכסי הבנק נקובים במטבע חוץ או צמודים למטבע חוץ, אך רק 23 אחוזים מהתחייבויותיו נקובים במטבע חוץ או צמודים למטבע חוץ), הביא הפיחות להגדלה ניכרת של סך כל הפרשי השערים. הפרשי שערים הנצברים בגין נכסים והתחייבויות שאינם נמכרים (או נפרעים) מוגדרים כהפרשי שערים לא-ממומשים ונוקפים בחשבונות השיערוך במאזן הבנק; הפרשי שערים בגין נכסים והתחייבויות הנמכרים (או נפרעים) במהלך השנה מוגדרים כהפרשי שערים ממומשים ונוקפים בחשבון הרווח וההפסד. המימוש של הפרשי שערים מחושב ממועד רכישת הנכס או ההתחייבות (גם אם הרכישה הייתה בשנים קודמות) ועד למועד המכירה². הואיל וב-2002 היקף המכירות של נכסים והתחייבויות במטבע חוץ היה קטן יחסית, רוב הפרשי השערים שנוצרו (9.7 מיליארד ש"ח מתוך 10.6 מיליארדים) לא מומשו, והתווספו לחשבונות השיערוך המאזניים.

2 אם הפרשי השערים הלא-ממומשים המצטברים נמצאים ביתרת חובה, הם נוקפים בחשבון הרווח וההפסד באותה שנה, עוד לפני מימושם. ראו גם ביאור 1ב, 1ג, 1ט, 14 לדוחות כספיים אלה וכן דברי ההסבר לדוחות הכספיים לשנת 2000.

בנק ישראל שומר על הרכב מטבעי קבוע בהתאם לסל השימושים של יתרות מטבע החוץ, ולכן התחזקות של מטבע מסוים מגדילה את משקלו של המטבע שהתחזק בתיק מעבר למשקלו בסל השימושים; כדי לחזור להרכב הקבוע בנק ישראל מוכר חלק מהיתרות באותו מטבע. במהלך 2002 התחזק האירו במידה משמעותית, ובנק ישראל מכר חלק מיתרות מטבע החוץ באירו. מכירות אלו הן הגורם העיקרי למימוש של הפרשי השערים בהיקף של 0.9 מיליארד ש"ח ב-2002. (ב-2001 - 0.1 מיליארד).
ב-2002 היו לבנק ישראל הכנסות נטו מריבית בהיקף של 0.4 מיליארד ש"ח, לעומת הוצאות של מיליארד ש"ח אשתקד. הגורם העיקרי לשינוי זה הוא ירידה של 0.8 מיליארד ש"ח בריבית שבנק ישראל משלם בגין מיצרף המק"ם והפז"ק.
תשלומי הריבית בגין המק"ם נקבעים לפי שיעורי הריבית השוררים במועדי ההנפקה של הסדרות השונות. כיוון שהמק"ם מונפק לתקופות של עד שנה, תשלומי הריבית בשנה מסוימת מושפעים משיעורי הריבית של השנה השוטפת ושל זו שקדמה לה. במהלך 2001 ובתחילת 2002 היו שיעורי הריבית המקומיים במגמת ירידה, דבר שהביא לעלייה של כ-3 אחוזים בתשלומי הריבית של בנק ישראל לציבור בגין המק"ם, בעוד שיתרת המק"ם הממוצעת המוחזקת בידי הציבור גדלה ב-26 אחוזים. הפיקדונות לזמן קצוב של הבנקים בבנק ישראל הם לתקופות קצרות (עד חודש), ולכן הריבית עליהם דומה לריבית

לוח 2 אינדיקטורים לרווחים של בנק ישראל, 1990 עד 2002

השנה	הרווח (דהפסד)	הפרשי שערים ממומשים ¹	עודף הנכסים במטבע חוץ בסוף השנה	שינוי שער סל המטבעות במהלך השנה	מק"ם ופז"ק בניכוי הלוואות מוניטריות ליום 31 בדצמבר	שיעור הריבית (ממוצע שנתי) הלוואות מוניטריות
	מיליארדי ש"ח	מיליארדי דולרים	מיליארדי דולרים	אחוזים	מיליארדי ש"ח (מחירים שוטפים)	פז"ק אחוזים
1990	1.5	0.5	1.5	10.6	-	14.4
1991	1.9	0.8	2.0	11.2	-1	15.5
1992	1.7	0.6	0.3	16.3	-5	12.1
1993	1.3	-0.2	-0.8	6.3	-10	10.7
1994	1.8	0.4	-0.3	5.7	-8	12.7
1995	2.5	1.4	6.0	6.3	9	14.9
1996	-0.5	0.5	8.6	1.6	21	14.9
1997	-1.1	2.1	17.5	4.1	51	13.5
1998	10.9	13.1	18.4	20.4	63	11.5
1999	-8.7	-3.5	17.7	-3.2	73	11.8
2000	-6.7	-3.7	18.0	-5.5	80	8.9
2001	0.9	0.1	18.7	7.0	79	6.5
2002	1.7	0.9	20.2	13.0	77	6.6

(1) עד שנת 1999 הוגדרו כל הפרשי השערים כממומשים.

לוח 3
כספי הכסף ויתרות מטבע החוץ בבנק ישראל - שינויים ומקורות לשינויים, 1998 עד 2002
(מיליונים, מחזירים שוטפים)

השנה	השינוי בכספי הכסף											
	התאמות				פעילות הבנקים במטבע חוץ עם בנק ישראל				התאמות			
(1)	השנוי בבסיס		התאמות		מכירות (-)		מכירות (+)		התאמות		השנוי בבסיס	
	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
(1)-(2-3-4-5)	(ש"ח)											
1998	1,901											
1999	4,067											
2000	-2,729											
2001	-2,611											
2002	-6,065											
2001	1,860											
IV	2,731											
*2002	1,424											
I	-9											
II	-296											
III	318											
IV	4,298											

הערות לטורים:

(5) ההתאמות כוללות:

העברות של המוסדות הלאומיים מחו"ל המותבעות באמצעות הבנקים, אך מוגדרות כהוצאות המגזר הציבורי (בטור 2). תקבולים ותשלומים מקומיים של בנק ישראל והממשלה במטבע חוץ למגזר הפרטי, כדוגמת תקבולי מס הכנסה במטבע חוץ, אינם משנים את כספי הכסף, שכן הם מועברים במשרדן מהמגזר הפרטי לממשלה; מצד אחד הם מוגדרים כספי הכסף של הממשלה, ואילו מהצד האחר הם מוגדרים כהוצאות של הסקטור הפרטי ליתרות מטבע החוץ (אך אינם עוברים דרך חוץ העסקאות של בנק ישראל).

(7) עסקות הולף (swaps) ש"ח/דולר ותשלומים מקומיים אחרים במטבע חוץ.

(10) העברות של המגזר הציבורי מחו"ל באמצעות הבנקים, כגון העברות של המוסדות הלאומיים.

(11) כולל את תשלומי מס ההכנסה של המגזר הפרטי במטבע חוץ.

(12) העברות של הממשלה והמוסדות הלאומיים מחו"ל והכנסות בנק ישראל מיתרות מטבע החוץ (הכנסות מריבית, רווחי הון והפרשי שיערי צולבים בין הדולר למטבעות חוץ אחרים).

(13) כולל את השינוי בריבית שנצברה על יתרות מטבע החוץ.

* נתונים לפי תאריכי ערך, שאר הנתונים הם לפי תאריכי מאזן.

בנק ישראל, שבממוצע שנתי לא השתנתה השנה (7 אחוזים). הפוז'ק ירד בשנת 2002, בממוצע, ב-28 אחוזים, דבר שהפחית את הוצאות הריבית של בנק ישראל בגינו ב-28 אחוזים. סך הוצאות הריבית בגין מיצרף המק"ם והפוז'ק ירד מ-5.5 מיליארדי ש"ח ב-2001 ל-4.7 מיליארדים ב-2002.

הירידה של שיעורי הריבית בחו"ל נמשכה ב-2002, ולכן קטנו תקבולי הריבית על יתרות מטבע החוץ ב-116 מיליוני דולרים. כנגד זאת הביאה הירידה של שיעור הריבית לעליית המחירים של איגרות חוב בחו"ל - "רווחי הון" - ב-391 מיליוני דולרים, עלייה שפצתה על הירידה בשיעורי הריבית. (אשתקד התקבולים מריבית ירדו ב-227 מיליוני דולרים, ורווחי ההון היו 569 מיליוני דולרים).

בסוף אפריל 2002 התגלתה מעילה ב"בנק למסחר", ועם גילוייה נתפס הבנק על ידי בנק ישראל, ומונה לו מנהל מורשה. כשהתברר במידה גדולה של ודאות שהיקף המעילה גדול מההון של הבנק, הוחל בהליך של פירוק. לשם הגדלת השקיפות של התהליך פנה בנק ישראל לכונס הנכסים הרשמי, וזה מינה שני מנהלים מיוחדים, העוסקים מאז בפירוק הבנק.

כדי להקטין את הנזק לציבור המפקידים ב"בנק למסחר" ולמנוע את התערעורת האמון של הציבור במערכת הבנקאות, נתן בנק ישראל, באישור הממשלה, ערבות למפקידים ב"בנק למסחר" שאינם בעלי עניין ואינם קשורים במעילה. הערבות לכל פיקדון היא מלאה (100 אחוזים) עד לסכום של 4 מיליוני ש"ח ובשיעור של 95 אחוזים על החלק שמעל 4 מיליונים. המנהלים המיוחדים פועלים למימוש ערבויות אלו, וכן מתחזקים את תיק האשראי של הבנק.

לפי ההערכות בעת חתימת דוחות כספיים אלו, תסתכמה ההוצאות (נטו) של בנק ישראל בגין ה"בנק למסחר" בכ-350 מיליוני ש"ח. ההוצאות הן בעיקר על חשבון הערבות למפקידים בניכוי הכנסות מאשראי שניתן ללקוחות הבנק. עד 31/12/02 שולמו על חשבון הערבות כ-100 מיליוני ש"ח, והיתרה תשולם בעתיד בהתאם לבדיקות שעורכים המנהלים המיוחדים. הוצאות אלו מוצגות בדוח הרווח וההפסד בסעיף "הוצאות אחרות". (ראו ביאור 29).

2. סעיפים נבחרים

א. יתרות מטבע החוץ

רוב הנכסים של בנק ישראל הם יתרות מטבע החוץ, שהסתכמו בסוף שנת 2002 ב-23.7 מיליארדי דולרים. בממוצע שנתי עלו יתרות מטבע החוץ ב-2002 ביחס ל-2001 ב-1.6 אחוזים. שינויים ביתרות מטבע החוץ נובעים מפעולות של הממשלה, של הבנקים המסחריים ושל בנק ישראל.

הממשלה מקבלת סיוע מממשלת ארה"ב ומגייסת, ברוב השנים האחרונות, הון בשווקים בחו"ל. כנגד זאת יש לה הוצאות במטבע חוץ לשם החזר חובותיה בחו"ל, והוצאות אחרות, ולכן תרומתה ליתרות מטבע החוץ יכולה להיות חיובית או שלילית. במהלך 2002 קיבלה הממשלה סיוע כלכלי מארה"ב בסך של כ-0.7 מיליארד דולרים, בעיקר על חשבון הסיוע של שנת 2001. (רוב הסיוע של שנת התקציב האמריקאית

2002/3 יינתן (ב-2003). במהלך 2002 היה גיוס ההון הממשלתי בחו"ל (ללא בונדס) כ-0.4 מיליארד דולרים (בדומה לגיוס ב-2001). את יתרת צורכי מטבע החוץ שלה מימנה הממשלה מיתרות מטבע החוץ המוחזקות בבנק ישראל. המשיכות לביצוע תשלומים בחו"ל בגין הוצאות שוטפות, תשלומי ריבית והחזרי הלוואות הסתכמו ב-2002 ב-0.5 מיליארד דולרים, לעומת 1.3 מיליארדים ב-2001.

לבנקים המסחריים פיקדונות במטבע חוץ, שרובם מיועדים למילוי חובת הנזילות וחלקם פיקדונות חופשיים. כיוון שמ-1998 נמנע בנק ישראל מהתערבות בשוק מטבע החוץ (קנייה ומכירה), שינוי בסך פיקדונות הבנקים במטבע חוץ משמעו שינוי מקביל ביתרות מטבע החוץ.

באוגוסט 2002 הוחל בהקטנה הדרגתית של חובת הנזילות המשנית במטבע חוץ (ראו להלן "חשבונות התאגידים הבנקאיים"), והדבר איפשר לבנקים להקטין את פיקדונות הנמ"ב בבנק ישראל ב-1.1 מיליארדי דולרים. ברכיבים האחרים היו שינויים קטנים, ובסך הכול משכו הבנקים מהיתרות כמיליארד דולרים.

לבנק ישראל הכנסות מהשקעת יתרות מטבע החוץ בחו"ל, ואלה תורמות להגדלת היתרות. בעבר היה הבנק מתערב בשוק מטבע החוץ, דבר שהשפיע על גודלן של היתרות. בשנים 1995-1997 נאלץ הבנק לקנות מטבע חוץ מהציבור בגין מחויבתו להגן על הגבול התחתון של רצועת הניוד. מאז 1998 הוא, כאמור, לא קנה ולא מכר מטבע חוץ בארץ, ולכן לא הייתה לגורם זה השפעה על גודלן של היתרות בשנים האחרונות. בשנת 2002 הסתכמה תרומת בנק ישראל ליתרות ב-2.2 מיליארדי דולרים, מתוכם הכנסות מריבית ורווחי הון בהיקף של 1.2 מיליארדים. ההתחזקות של מספר מטבעות, בעיקר האירו, מול הדולר התבטאה, במונחי דולרים, בהפרשי שערים של מיליארד דולרים. כ-0.2 מיליארד דולרים הועברו על ידי בנק ישראל לקרן המטבע הבין-לאומית כהשתתפות בתוכנית העסקאות הפיננסיות של הקרן.

בנק ישראל משקיע את יתרות מטבע החוץ בעיקר בנכסים סחירים בעלי אופק השקעה ממוצע קצר יחסית³, זאת כדי להבטיח רמה נאותה של נזילות, ולמנוע סיכון של תנודות גדולות בערך התיק כתוצאה מתנודות אפשריות בשווקים הפיננסיים. אופק ההשקעה הממוצע של תיק היתרות עמד מאז שנת 1999 על כ-16 חודשים. לקראת סוף 2002 הוקטנה אריכות חלקו הדולרי של התיק ל-11 חודשים, וזאת בגלל עליית הסיכון של קבלת תשואת החזקה שלילית על ההשקעות בשוק האמריקאי, על רקע הרמה הנמוכה מאוד של התשואות-לפדיון בשוק זה.

ההרכב המטבעי שבו מחזיק בנק ישראל את היתרות תואם את זה של היבוא ושל פירעון החובות של המשק, ובכך הוא מצמצם את חשיפת כוח הקנייה של היתרות לשינויים בשערי החליפין, ומכסה במידה מסוימת את הסיכון המטבעי הכרוך בחוב החיצוני של המשק. על פי גישה זו, השינויים החלים בערך היתרות והתשואה עליהן צריכים להימדד במונחי אותו הרכב מטבעי של השימושים, ולא במונחי מטבע ספציפי זה או אחר.

3 סקירה מפורטת על השקעת יתרות מטבע החוץ ראו בחלקה של מחלקת מטבע חוץ בדוח זה.

לוח 4
יתרות מטבע החוץ - סך הכול, ההכנסות, הפרשי השערים והתשואה,
2000 עד 2002

שיעור השינוי				
2002	2001	2002	2001	2000
סך כל יתרות מטבע החוץ				
(אחוזים)		(מיליוני דולרים)		
2	0	23,669	23,181	23,164
2	6	23,943	23,569	22,156
ההכנסות והפרשי השערים				
		(מיליוני שקלים)		
		17,880	13,655	715
		5,622	6,268	5,050
		7,192	8,500	-2,490
		5,066	-1,113	-1,845
		(מיליוני דולרים)		
		2,212	1,194	780
		1,172	1,465	1,248
		1,040	-271	-468
שיעורי התשואה¹				
		(אחוזים)		
		17.8	14.9	1.8
		5.2	6.4	6.9
		12.1	8.0	-4.8
		-7.3	10.6	12.9
		9.9	5.1	4.6
		5.2	6.4	6.9
		5.2	6.4	6.8
		5.0	6.1	6.8

(1) שיעורי התשואה המוצגים במונחים שנתיים, על בסיס חישוב יומי, מתייחסים להכנסות מיתרות מטבע חוץ, כולל רווחים או הפסדים כתוצאה משינויים במחירי השוק.

(2) ההרכב הגיאוגרפי של היבוא וההרכב המטבעי של פירעון החובות של המשק.

התשואה השנתית של היתרות במונחי השימושים עמדה השנה על 5.2 אחוזים, והיא הושפעה מירידת התשואות-לפדיון בעיקר בחלקים הארוכים של עקומי התשואה, בשוקי ההון של ארה"ב ובאירופה - תוצאה של ההאטה הכלכלית הגלובלית והירידה באינפלציה הצפויה. ירידת התשואות התבטאה בעליית מחיריהן של איגרות החוב הממשלתיות. השרירותיות שבמדידת התשואה במונחי מטבע חוץ ספציפי בולטת כשבוחנים את התשואה במונחי דולרים (9.9 אחוזים) ובמונחי אירו (7.3 - אחוזים) ואת התנודתיות הגבוהה של התשואה לאורך השנים במונחי כל אחד מהמטבעות האלה (לוח 4). במונחי שקלים הייתה התשואה 17.8 אחוזים, ושיקפה את היחלשות השקל לעומת ההרכב המטבעי של סל השימושים.

התשואה שהושגה על השקעת היתרות ניתנת להשוואה לתשואת הסמן (benchmark). הסמן הוא תיק היפותיטי, הכולל נכסים שונים ומשקף את אסטרטגיית ההשקעה ארוכת הטווח של הבנק. אופק ההשקעה הממוצע שלו עמד בשנים האחרונות על 16 חודשים, וזאת בהתחשב בגורמים נוספים, כסיכון הנזילות וסיכון האשראי. לקראת סוף 2002 הוחלט כאמור להקטין את אריכות הרכיב הדולרי של הסמן ל-11 חודשים. תשואות השוק של הנכסים הכלולים בסמן, בכל המטבעות, משוקללות על פי משקליותיהם של המטבעות בסל השימושים. התשואה על השקעות היתרות בפועל ב-2002, 5.2 אחוזים, הייתה גבוהה מזו של הסמן (5.0 אחוזים). בניהול התיק לא חורג בנק ישראל, בדרך כלל, מן ההרכב המטבעי של השימושים אלא בשיעור זעיר, ומכאן שהשפעתו של גורם זה על שיעור התשואה במונחי השימושים קטנה יחסית. עיקר התרומה של החלטות ההשקעה מתרכז בניהול אופק התיק סביב אופק הסמן ובקביעת הרכב הנכסים בו.

ב. חשבונות הממשלה

על פי החוק, בנק ישראל הוא הבנקאי היחיד של הממשלה בארץ, ולפיכך מנהלת הממשלה את כל חשבונותיה במטבע מקומי וחלק מחשבונותיה במטבע חוץ בבנק ישראל. את חשבונותיה בחו"ל היא רשאית לנהל שלא באמצעות בנק ישראל.

פיקדונות הממשלה

פיקדונות הממשלה בבנק ישראל מסווגים לשלוש קבוצות: (א) פיקדונות למימון התקציב; (ב) פיקדונות אחרים; (ג) פיקדון מילווה קצר מועד.

סעיף 45 (ב) לחוק בנק ישראל, קובע כי בנק ישראל רשאי לתת לממשלה, לפי בקשתה, מקדמה ארעית לצורך גישור זמני על פערים בתזרים המזומנים שלה בביצוע התקציב, ובלבד שסך כל המקדמה הארעית לא יעלה, בכל עת, על 1.6 אחוזים מסך כל התקציב השנתי הרגיל. החוק מתיר להגדיל את המקדמה הארעית ל-3.2 אחוזים במשך שתי תקופות במהלך השנה, ובלבד שכל אחת מהתקופות לא תעלה על 30 ימים. החשב הכללי של משרד האוצר הגדיר, בשנת 1997, אילו פיקדונות של הממשלה משמשים למימון התקציב בהתאם לסעיף 45(ב), ובנק ישראל קיבל סיווג זה ופועל לפיו. לפי הגדרה זו סך פיקדונות הממשלה - למעט הפיקדון לייצוב שיערים (במטבע ישראלי) ו"הפיקדונות האחרים" (במטבע חוץ) - משמשים למימון התקציב. הפיקדונות השקליים נמצאים ביתרת חובה משמעותית מ-1994 ואילך⁴. הפיקדונות במטבע חוץ נמצאים ביתרת זכות

4 במהלך התקופה היו ימים ספורים בהם היו הפקדונות ביתרת זכות.

לוח 5

פיקדונות הממשלה בבנק ישראל - השינויים והגורמים לשינויים, 2000 עד 2002
(מיליוני ש"ח, מחירים שוטפים)

2002	2001	2000	
היתרות בסופי שנים			
			פיקדונות הממשלה למימון התקציב
-12,400	-14,951	-14,162	במטבע מקומי
20,316	18,884	20,507	במטבע חוץ
7,916	3,933	6,345	סך כל פיקדונות הממשלה למימון התקציב
236	326	775	פיקדונות אחרים ¹
8,152	4,259	7,120	סך הכול
3,893	-2,861	397	השינוי השנתי בפיקדונות הממשלה
הגורמים לשינויים			
-2,634	-5,811	-517	תרומת הממשלה ליתרות מטבע החוץ ²
7,635	4,341	3,493	ספיגת הממשלה
-1,161	-1,369	-2,653	התנועות הכספיות בין הממשלה לבנק ישראל ³
53	-22	74	התאמות ⁴

⁽¹⁾ פיקדון ייצוב שערים במטבע מקומי, פיקדון אחר במטבע חוץ וצבירת ריבית על פיקדונות הממשלה.
(ראו ביאור 10 - "פיקדונות הממשלה").

⁽²⁾ הכנסות והוצאות של הממשלה בחו"ל, קבלת ופירעון הלוואות של הממשלה בחו"ל.
⁽³⁾ תשלום ריבית ופדיון איגרות חוב ממשלתיות המוחזקות בידי בנק ישראל; עמלות שונות מהממשלה; אשראי לממשלה - תשלום ריבית, פירעון קרן ותשלום הפרשי הצמדה וריבית על פיקדונות הממשלה (בשקלים ובמטבע חוץ); הפרשי שערים על פיקדונות הממשלה במטבע חוץ; העברת רווחי בנק ישראל.

⁽⁴⁾ כולל: ריבית שנצברה על פיקדונות הממשלה לסוף השנה; תשלומי ריבית של הממשלה על אשראי לממשלה בגין קרנות דו-לאומיות (תשלומים אלו כלולים ב"הזרמת הממשלה", אך נכללו, בלוח זה, גם ב"תנועות כספיות בין הממשלה לבנק ישראל"); פדיון איגרות בונדס לתיירים השוהים בישראל (הפדיון מקטין את הפיקדונות השקליים של הממשלה, אך אינו כלול בהגדרת "הזרמת הממשלה").

הגדולה מיתרת החובה של הפיקדונות השקליים, כך שסך הפיקדונות של הממשלה המשמשים למימון התקציב נמצאים, בהתאם לחוק, ביתרת זכות. ניהול זה של חשבונות הממשלה - יתרת חובה גדולה בחלק מהפיקדונות וכנגדה יתרת זכות גדולה בפיקדונות האחרים - איננו שגרת: הממשלה הייתה יכולה להקטין את הוצאותיה אילו המירה את פיקדונותיה המט"חיים לפיקדונות שקליים - שכן הריבית המשולמת על פיקדונות אלו היא בשיעור ריבית ה"פריים" בארץ, וזו הייתה במרבית השנים האחרונות גבוהה מהצירוף של שיעור הריבית ששולמה על פיקדונות הממשלה

במט"ח ושיעור הפיחות; ואולם, הואיל ולממשלה תשלומים במטבע חוץ, ניהול של חלק מהפיקדונות במטבע חוץ מקטין במידה מסוימת את הסיכון המטבעי הכרוך בהחזקת יתרות במטבע מקומי שאמורות לממן תשלומים במטבע חוץ.

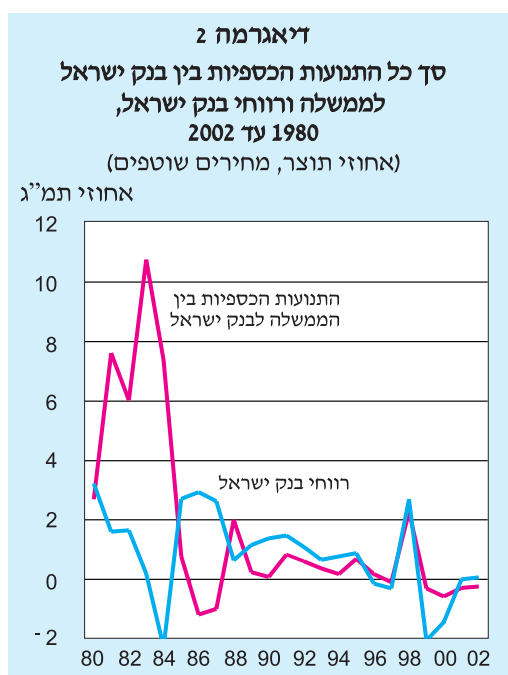
כספי הערבויות שלוותה הממשלה שימשו ברובם למימון הוצאותיה, וחלק קטן מהם הולווה למגזר הפרטי. תשלומי הריבית בחו"ל בגין חלק הערבויות ששימש למימון התקציב אמורים להירשם כהוצאות הממשלה; לעומת זאת תשלומי הריבית בגין אותו חלק שהולווה למגזר הפרטי אינם נרשמים כהוצאותיה, והריבית המתקבלת מהמגזר הפרטי בגין אותו חלק איננה נרשמת כהכנסה של הממשלה.⁵

הממשלה מחילה שיטת מדידה זו על פיקדון הערבויות: הריבית שמשלם בנק ישראל על פיקדון הערבויות אינה נרשמת כהכנסה של הממשלה, והריבית שמשולמת לחו"ל על ההלוואות שגודלן כגודל אותו פיקדון איננה נרשמת כהוצאה של הממשלה. הואיל והממשלה השתמשה, במהלך השנים, בכספי הערבויות שלוותה בחו"ל, והיות שפיקדון הערבויות, המוגדר כאמור כמשמש למימון התקציב ונמצא ביתרת זכות משמש לקיוזו יתרת החובה בפיקדונות השקליים של הממשלה בבנק ישראל, תשלומי הריבית על כספים אלו הם הוצאה ממשלתית, שהייתה אמורה להיכלל בהוצאות הריבית שלה. באופן זה הממשלה מקטינה את הרישום של הוצאותיה בחו"ל אף על פי שהיא השתמשה ברוב הכספים שלוותה למימון התקציב.

הפיקדונות של הממשלה למימון התקציב גדלו ב-2002 בכ-4 מיליארדי ש"ח. הפיקדונות המט"חיים הכלולים בהגדרה זו, שכולם נקובים בדולרים, היו יציבים במונחי דולרים, והפיחות שהיה השנה הגדיל את שוויים במונחי שקלים ב-1.4 מיליארדי ש"ח. הפיקדונות השקליים, הנמצאים זה שנים רבות ביתרת חובה, גדלו ב-2.6 מיליארדי ש"ח (הקטנה של יתרת החובה - ראו ביאור 10 ולוח 5). ב-2001 קטנו הן הפיקדונות המט"חיים (במונחי דולרים) והן הפיקדונות השקליים.

במהלך 2002 ספגה הממשלה מהציבור 7.6 מיליארדי ש"ח. (ב-2001 - 4.3 מיליארדי ש"ח). ספיגה זו שימשה, כאמור, להגדלה של פיקדונותיה בבנק ישראל וכן לתשלומים שלה בחו"ל בהיקף של 2.6 מיליארדי ש"ח (0.5 מיליארד דולרים) ולתשלומים לבנק ישראל. התנועות הכספיות בין הממשלה לבנק ישראל הסתכמו ב-2002 ב-1.2 מיליארדי ש"ח, והעיקריות שבהן היו תשלומים של הממשלה בגין חובות עבר ("מקדמות ארוכות מועד") בסך של 1.3 מיליארדי ש"ח.

הפיקדונות השקליים של הממשלה היו ב-2002, כאמור, ביתרת חובה, אך עקב הספיגה שלה, בעיקר ברביע הראשון, קטנה יתרת החובה הממוצעת, והריבית שהיא שילמה בגינה ירדה מ-0.9 מיליארד ש"ח אשתקד ל-0.5 מיליארד השנה.

5 במילים אחרות: הממשלה משלמת בחו"ל ריבית על סך ההלוואות שנלקחו בחו"ל. הריבית המשולמת בגין החלק שהולווה למגזר הפרטי אינה נרשמת בסטטיסטיקה של הוצאות הממשלה, שכן אלו אמורות לכלול תשלומי ריבית על הלוואות ששימשו למימון הוצאות הממשלה.

על פיקדונות הסיוע והערבויות משלם בנק ישראל ריבית בשיעור של הריבית המשולמת על שטרי אוצר של ארה"ב שהטווח עד לפדיונם 6 חודשים. (על הפיקדון השוטף לא משולמת ריבית). במהלך 2002 לא השתנתה יתרת פיקדונות אלו לעומת 2001, והריבית ששולמה בגינם הייתה 0.4 מיליארד ש"ח. (ב-2001 - 0.7 מיליארד).

המקדמות ארוכות המועד

המקדמות ארוכות המועד הן הלוואות שניתנו בעבר הרחוק לממשלה למימון הגירעונות התקציביים. הלוואות אלו נושאות ריבית, ורובן צמוד לשער החליפין של סל המטבעות הראשון. הפרשי הצמדה על מקדמות ארוכות משולמים כאשר השער של סל המטבעות הראשון בסוף השנה השוטפת גבוה מהשער האחרון שבגינו שילמה הממשלה הפרשי הצמדה. בשנים 1999-2000 היה ייסוף של הש"ח לעומת סל המטבעות הראשון, וב-2001, שבה היה פחות, שער הסל לא הגיע לרמה של סוף 1998; לכן בשנים 1999-2001 לא נגבו הפרשי שערים בגין המקדמות ארוכות המועד. ב-2002 פוחת השקל כנגד סל המטבעות הראשון ב-18.3 אחוזים, אולם השער היה גבוה רק ב-7 אחוזים מרמתו בסוף 1998, ולכן שילמה הממשלה הפרשי הצמדה רק בסך של 0.3 מיליארד ש"ח. כמו כן היא שילמה ריבית בסך של כ-0.5 מיליארד ש"ח ופרעה קרן בסך של 0.5 מיליארד.

המילוה קצר המועד

הפיקדון בגין מכירות של מילוה קצר מועד לציבור הוא באופן פורמלי פיקדון ממשלתי, אולם הממשלה אינה רשאית להשתמש בו לפעולותיה הרגילות, ובנק ישראל משתמש בו ליישום המדיניות המוניטרית. היתרה של המילוה קצר המועד הייתה בעבר מוגבלת על פי חוק בתקרה, ששונתה מדי פעם בפעם. בדצמבר 2001 סוכם על ביטול התקרה, והחוק תוקן בפברואר 2002.

במהלך 2002 מכר בנק ישראל לציבור מק"ם בסכום של כמיליארד ש"ח בממוצע לחודש, מעבר למיחזור הפדיונות, תוך החלפה הדרגתית של הפיקדונות לזמן קצוב של הבנקים, שאינם סחירים, במק"ם, הנסחר בבורסה. יתרת המק"ם בסוף 2002 הייתה גבוהה ב-25 אחוזים מאשר בסוף 2001, ואילו יתרת הפז"ק הייתה נמוכה יותר ב-23 אחוזים. שיעור הריבית הממוצע ששילם בנק ישראל על המק"ם היה השנה 6.3 אחוזים (ב-2001 - 7.6 אחוזים) - תוצאה של שיעורי תשואה נמוכים יחסית במחצית השנייה של 2001 ובמחצית הראשונה של 2002 (כ-6 אחוזים) ועלייה משמעותית של שיעורי התשואה ביולי ואוגוסט (ל-8-9 אחוזים).

ג. חשבונות התאגידים הבנקאיים

פיקדונות העו"ש של התאגידים הבנקאיים בבנק ישראל במטבע ישראלי משמשים למילוי חובת הנזילות של הבנקים, בהתאם להוראות בנק ישראל, ולסליקה של תשלומים שונים המתבצעים באמצעות הבנקים. (ראו להלן בפרק "מערכות התשלומים והסליקה בישראל"). פיקדונות אלו גדלו ב-2002 אך מעט - מ-8.4 מיליארדי ש"ח ב-2001 ל-8.7 מיליארדים.

פיקדונות העו"ש של התאגידים הבנקאיים משמשים לביצועם של רוב תשלומי הממשלה ולגבייה של חלק מהמסים והתקבולים האחרים עברה. חלק קטן מתשלומי

הממשלה מתבצע באמצעות בנק הדואר, שאיננו מוגדר כתאגיד בנקאי, ואילו חלקו של בנק הדואר בגביית תקבולי הממשלה (בעיקר מסים ותשלומי חובה אחרים) גבוה יותר. מהאומדנים המוצגים בלוח 6 עולה, כי הממשלה הזרימה בשנת 2002, באמצעות הבנקים המסחריים, 0.9 מיליארד ש"ח, וכי הציבור משך מהתאגידים הבנקאיים מזומנים בהיקף של 8.9 מיליארדי ש"ח, שרובם (7.7 מיליארדי ש"ח) יועד לתשלומים לממשלה באמצעות בנק הדואר, תשלומים המתבצעים במידה רבה במזומן.

פיקדונות התאגידים הבנקאיים במטבע חוץ משמשים ברובם כנגד חובת הנזילות של בנק ישראל. מאוגוסט 2002 מופחתת חובת הנזילות המשנית באחוז אחד לחודש עד לביטולה המתוכנן באפריל 2003. (חובת הנזילות המשנית הייתה בשיעור של 10 אחוזים, ובסוף דצמבר 2002 היא עמדה על 4 אחוזים. ראו גם ביאור 12.) במונחי דולרים קטנו פיקדונות הבנקים בבנק ישראל במטבע חוץ מ-2.4 מיליארדי דולרים בסוף 2001 ל-1.5 מיליארדים בסוף 2002 – כאמור, בעיקר עקב הקטנת חובת הנזילות המשנית.

בעסקות ההחלף שקל-דולר, שבהן בנק ישראל לווה מהתאגידים הבנקאיים שקלים ומלווה להם דולרים לתקופה מקבילה, לא היה שינוי בארבע השנים האחרונות, והיקפן עמד על 1.4 מיליארדי דולרים. בנק ישראל שילם לתאגידים הבנקאיים ב-2002 ריבית בהיקף של כ-0.3 מיליארד ש"ח. (אשתקד – 0.2 מיליארדי ש"ח.) הפרשי השערים על עסקות ההחלף (הממומשים והלא-ממומשים) הסתכמו ב-2002 ב-0.4 מיליארד ש"ח. (ב-2001 – 0.5 מיליארד.)

בהלוואות המוניטריות שבנק ישראל מעמיד לרשות התאגידים הבנקאיים לא חל השנה שינוי מהותי, ויתרתן דמתה לזו של 2001 – 0.8-0.9 מיליארד ש"ח. השיעור הממוצע של הריבית על ההלוואות המוניטריות (ללא ההלוואה המיוחדת ל"בנק לפיתוח התעשייה") היה בשנת 2002 6.6 אחוזים, לעומת 6.5 אחוזים בשנת 2001 (לוח 7).

באוגוסט 2002 נקלע ה"בנק לפיתוח התעשייה" לקשיי נזילות, לא היה יכול לעמוד בהתחייבויותיו ונכנס ליתרת חובה בלתי מאושרת בבנק ישראל⁶. כדי ליצב את הבנק באופן מיידי, לאפשר את המשך פעילותו הסדירה ולמנוע השפעות שליליות על חלקים אחרים של מערכת הבנקאות, כיבד בנק ישראל חיובים שלו, אך חייב אותו בריבית הנהוגה במקרים שבנקים נקלעים ליתרת חובה בבנק ישראל.

במקביל התנהלו דיונים עם הממשלה, שהיא הבעלים העיקריים של הבנק, ועם הנהלתו, והוחלט כי הנכסים וההתחייבויות של הבנק יימכרו במלואם עד סוף ינואר 2003. בנק ישראל נענה לבקשתו של ה"בנק לפיתוח התעשייה" – העמיד לרשותו הלוואה מיוחדת, שמסגרתה 2,200 מיליוני ש"ח, והקטין בדיעבד את שיעור הריבית על יתרות החובה שלו לתקופה שמאוגוסט 2002 עד מתן ההלוואה בנובמבר 2002. על החלק המנוצל של הלוואה זו משולמת ריבית בשיעורה של ריבית בנק ישראל בתוספת 3 נקודות האחוז, ועל החלק הלא-מנוצל ריבית בשיעור של אחוז אחד. ההלוואה מובטחת על ידי שעבוד של כל נכסי הבנק, למעט הלוואות שהוא נתן לחברת החשמל מכספים שהממשלה הפקידה בו (כספים שגויסו בארדה"ב בערבות ממשלת ארה"ב) והלוואות

6 על פי הוראות המפקח על הבנקים על תאגיד בנקאי להיות ביתרת זכות בחשבונותיו בבנק ישראל. ההוראות מתייחסות בחומרה ליתרת חובה של בנק, והיא מוגדרת כ"נוהל בנקאי שאינו תקין".

לוח 6
פיקדונות של התאגידים הבנקאיים בבנק ישראל, 2000 עד 2002
(מיליוני ש"ח, מחדרים שוטפים)

	2002		2001		2000		השינוי בפיקדונות של התאגידים הבנקאיים ¹
	במטבע חוץ	במטבע מקומי	במטבע חוץ	במטבע מקומי	במטבע חוץ	במטבע מקומי	
השינוי בפיקדונות של התאגידים הבנקאיים¹	-3,422	-3,708	286	3,840	-385	-1,641	1,256
פעילות עם הממשלה ²	947	885	62	3,637	3,175	-1,407	4,582
משיכה(-) של שטרי כסף מבנק ישראל	-8,875	-	-8,875	-9,123	-6,022	-	-6,022
פעילות עם בנק ישראל ³	9,938	876	9,062	8,882	1,402	7,480	2,791
העברות מחו"ל(+)/לחו"ל(-)	-5,449	-5,449	-	460	460	-	-502
המרות מטבע חוץ בבנק ישראל	-	-	-	-	-	-	-
התאמות	17	-20	37	-16	173	35	138
הפיקדות שטרי כסף של בנק הדואר בבנק ישראל⁴	7,695	-	7,695	6,905	-	6,947	6,947

- (1) לא כולל את השינוי בפיקדונות לזמן קצוב.
- (2) הורמת הממשלה הנעשית באמצעות פיקדונות עו"ש של התאגידים הבנקאיים.
- (3) הפקדות פיקדונות לזמן קצוב, רכישת מילדות קצר מועד, מכירת אגודות חוב ממשלתיות ותשלומי ריבית שונים.
- (4) הפקדות שטרי כסף שמצטרעות בעיקר על ידי בנק הדואר, הפקדות אלו הן ספוגה של הממשלה והן כלולות בהגדרת "הורמת הממשלה".

בודדות אחרות. פיקדונותיה של הממשלה, שהיא, כאמור, הבעלים העיקריים של הבנק, יהיו נדחים, בתנאים מסוימים, מפני התחייבויות לפירעון ההלוואה לבנק ישראל. עד לחתימת דוחות כספיים אלו (13/3/2003) לא מומשה החלטת הממשלה בדבר מכירה של נכסי הבנק והתחייבויותיו.

בתקופה הסמוכה למתן ההלוואה המיוחדת לא ניצל אותה הבנק במלואה, ובסוף 2002 הגיע הניצול ל-2,067 מיליוני ש"ח. (ראו ביאור 5.) ניצול מסגרת האשראי הלך ועלה, ובפברואר 2003 הגיע הבנק לניצול מלוא ההלוואה (2,200 מיליוני ש"ח). בפברואר ובמארס 2003 היו ימים שבהם הבנק גלש ליתרת חובה בבנק ישראל.

לוח 7

ההשכונות של התאגידים הבנקאיים, עד 1998

(מיליארדים, מחדרים, שוטפים, ממוצע יומי)

הפיקדונות והאשראי השקליים													
שערורי הריבית		פיקדונות נטו	דפיקדונות נטו בחו"ל				פיקדונות נטו	פיקדונות נטו	פיקדונות נטו	דפיקדונות והאשראי הולנדיים		פיקדונות ע"ש	
פיקדונות הולנדיות	פיקדונות ממויטות	עסקות החליף ומק"ם	פיקדונות נטו בחו"ל	פיקדונות נטו בחו"ל	פיקדונות נטו בחו"ל	פיקדונות נטו בחו"ל	פיקדונות נטו בחו"ל	פיקדונות נטו בחו"ל	פיקדונות נטו בחו"ל	פיקדונות נטו בחו"ל	פיקדונות נטו בחו"ל	פיקדונות נטו בחו"ל	
(12)	(11)	(10)=(9+6)	(9)	(8)	(7)	(6)	(5)	(4)=(1+2+3)	(3,2)	(3,1)	(2)	(1)	
(אחוזים)		(ש"ח)	(ש"ח)	(דולרים)	(ש"ח)	(ש"ח)	(ש"ח)	(ש"ח)	(ש"ח)	(ש"ח)	(ש"ח)	השנה	
11.9	11.5	68.8	1.8	0.5	1.9	67.1	45.9	40.6	0.0	0.8	36.9	4.5	
12.2	11.8	81.0	2.4	0.6	2.0	78.6	54.6	48.8	0.0	0.8	44.1	5.5	
9.4	8.9	86.5	3.3	0.8	2.2	83.3	57.5	51.8	0.0	0.8	46.0	6.6	
6.9	6.5	93.8	4.0	1.0	2.4	89.8	59.3	53.4	0.0	0.8	46.5	7.8	
7.0	6.6	88.8	3.5	0.7	2.1	85.3	47.0	40.4	0.6	0.8	33.5	8.3	
6.1	5.6	95.2	4.1	1.0	2.4	91.1	58.9	52.9	0.0	0.8	45.6	8.1	
4.2	3.7	90.6	4.4	0.9	2.3	86.2	51.5	45.1	0.0	0.8	37.4	8.5	
5.4	5.0	87.7	5.0	1.0	2.4	82.7	45.4	38.6	0.0	0.9	31.0	8.4	
9.2	8.8	89.9	4.0	0.9	2.3	85.9	46.3	39.7	0.5	0.8	32.9	8.1	
9.2	8.8	87.2	0.8	0.2	1.6	86.5	44.8	38.1	2.0	0.8	32.7	8.2	
2001													2002
IV													IV
2002													2002
I													I
II													II
III													III
IV													IV

דערות לטורים:

- עד (ס) נתוני התרת כוללים את הריבית שגוברת.
- פיקדונות נטו בתוספת עסקות חלקי-שקלים למסירה ופקדון מלוח קצר מועד. (לא כולל חלק של פקדון המק"ם הנובע מהחלפת איגרות חוב ממשלתיות במק"ם).
- פיקדונות בניכוי הלואות ובניכוי עסקות חלקי-דולרים לקבל.
- במנהלים שנתיים, על בסיס חישוב רבעוני ושנתי (בהתאמה).
- נתונים לפי תאריכי ערך, שאר הנתונים הם לפי תאריכי מאון.